

Hiánycikkünk: a szeretet

Már hosszú ideje folyt a beszélgetés a klubban, mikor a vezető pszichológus megkérdezte a fiatal gyerekekből álló csoportot:

— S ha arra kellene választ adni, hogy mi hiányzik az életekből, mit mondanátok?

Rövidke szünet után szinte mind a huszöt gyerek keze a levegőben volt.

— Több szabad idő! Kirándulás, Sport! Utazás! — záporoztak a feleletek. Azután ahogy beérték a gondolatok, a hirtelen jött válaszok után, mintha komorabbá vált volna jó néhány gyereknek az arca.

— A barátság, a megértés, a bizalommal teli családi élet, de legfőképpen a szeretet — egészítették ki az előző felsorolást.

Érdekes, mostanában mintha gyakrabban hangzanának el az előbb leírt szavak. Több pedagógus is megjegyezte, hogy az osztályfőnöki órákon, amikor a családi életéről esik szó, gyakran kerül szóba a szeretet, a megértés és a bizalom igénye.

Családeidél, problémákkal

Keressük az igazságot? Vegyük először szemre az iskolát! Bár az iskola nem egyedüli letéteményese, felelőse a fiatalok nevelésének, a részvállalása e munkában mégis alapvető jelentőségű. Az 1973-ban megjelent minisztertanácsi határozat kötelezően előírja minden iskola számára a „korszerű családtervezéshez” szükséges ismeretek oktatását, mely egyfelől magában foglalja a szocialista családtervezés megismerését, másfelől ennek szellemében a fiatalok közvetlen felkészítését a családalapításra és a szülői feladatok ellátására. E célkitűzés nem jelent teljesen újat a nevelési tennivalók között, hisz a szocialista személység sokoldalú formálása eddig is alapvető feladata volt az iskolának. Napjainkban azonban mindezekhez olyan követelmény is járul, hogy a tanulókat, mint jövőbeni házastársakat, szülőket is kell szemlélni, akiknek felnőttkorukban alkalmassá kell válniuk a szocialista ideálnak megfelelő család kialakítására. S mindez azért is fontos, mert egy cseppet sem mindegy számunkra, hogy a holnapi szülő közömbös szemlélő, vagy komoly segítség lesz a mindennapi munkánkban.

Az iskola felkészítő munkája sokrétű. Egyrészt a tananyagban rejlő lehetőségek révén, másrészt az osztályfőnöki órák anyagában, majd a KISZ-szervezet által hirdett előadások, a Vöröskereszt-alapszervezetek sokszínű programja keretében stb. biztosítja a kívánt cél elérését. Érzékelhető, hogy a határozat megjelenése óta tudatosabbá vált e téren is a pedagógiai munka, gyakrabban esett szó a család értékéről és szerepéről, jobban megerősödött a fiatalokban az a tudat, hogy a családra mind a társadalom egészen, mind az egyes tagjainak egyaránt szüksége van. S az sem lebecsülendő, hogy mindezek mellett rendezettebbé vált a tanulók biológiai, anatómiai, szexuális és higiéniai ismerete.

A kezdeti fellendülés után azonban, sajnos, e roppant fontos munkában az iskola ugyan-csak magára maradt. Ahonnan a legnagyobb segítséget várta, az ifjúsági lapoktól, az irodalomtól, a kommunikáció széles skálájú eszközeitől, nem kapta meg a kívánt mértékben. Talán még azt is elmondhatjuk, hogy az elmúlt időszakban jóval többet foglalkoztunk hétköznapijaink sok-sok más területével, mint a családdal, s ennek következtében természetesen a problémák is jelentkeztek. Mindezek eredője az, hogy az elmúlt évtizedek gyors társadalmi fejlődése a család belső életét is módosította. S mivel a társadalmi fejlődés és a családok életének átalakulása egyenlőtlen ütemben és az ellentmondásokkal együtt megy végbe, ez kedvezőtlenül befolyásolja a család, különösen a többgyermekes család jelentőségének a megítélését. Úgy érezzük, hogy tár-

sadalmunkban még nem váltak eléggé ismertté és tudatosá. az átalakuló család szocialista vonásai, s ez bizonytalanságot okoz az ifjúság nézetében, és az iskolai nevelőmunkában is. Így többek között: az új, az alakuló, a társadalom mindennapi életében meg nem gyökerezett elveket kell elfogadtatni, olyan igényeket támasztani, amelyre a tanulók környezetében még nincsenek kész, valóságos példák. Ugyanakkor még igen erősek a visszahúzó erők a társadalmi környezetben fellelhető hátráltató tényezők (például: rendezetlen családi élet konzervativizmus, prudéria, valamint közömbösség az ifjúság társas kapcsolatairól stb.) A fiatalok szemléletében gyakran tapasztaljuk, hogy a tudatos családtervezés fogalma csupán a gyermekvállalás korlátozására terjed ki, s háttérbe szorul a gyermek vállalásának, nevelésének öröme, felelőssége. A válaszok okai között jelentős szerepet játszik a meggondolatlanul kötött házasság. Rontja a helyzetet a fiatal korban elterjedt dohányzás, az egyre inkább elharapódzó alkohol és gyógyszerfogyasztás.

Mint a bűvár a gyöngyöt

A következőkben szólunk a családról!

A társadalomnak mindig jelentős érdeke fűződik ahhoz, hogy az egymást váltó nemzedékek átvegyék és megtartsák a gyakorlatban igazolt ismereteket, a nemes hagyományokat, a bevált tapasztalatokat és az ezekhez igazodó együttes szabályokat. A család közös céljai sorában általában a gyermekekről való gondoskodás kerül a legfontosabb helyre. A család hatása a legmaradandóbb a gyermekekre, személységét egy egész életre befolyásolhatja. A szülők emberi magatartása, egyénisége, példaadása fontos tényező a nevelésben. A nyugodt, megértő családi élet légkörében magabiztos egyéniséggel fejlődik a gyermek, érzelmvilága kiegyensúlyozott, jelleme pedig szilárd lesz.

Minden gyermek kívánja és igényli a szeretetet. A szeretetet és az egyvételűt az érzékelő érzését pedig a családban kell megismernie. A szeretet nélkülözhetetlen kelléke a nevelésnek. Ha valakinek neveléséből, családi légköréből elmarad — olvashatjuk a pedagógiai tanulmányokban is — kiegyensúlyozatlan, fásult és szomorú lesz, s szinte mindennel és mindenki-vel szemben elégedetlenné válik. Az a szülő szereti igazán és helyesen a gyermekét, aki éri felelősségét a nevelésben. A szülői felelősség pedig arra készíti, hogy okosan szeresse a gyermekét. „Okosan szeretni pedig annyit jelent, mint helyesen nevelni.” Arkin gyöngyvörű gondolatait idézem: „Mint a bűvár, aki a gyöngy keresésére a tenger fenekére ereszkedik alá, a szülők is igyekezzenek megtalálni a gyermek lelkivilágának mélységeiben azt az értékes kis magot, amely oly könnyen elkerül a figyelő szemeket, keressék vonzó tulajdonságait, ami éppen erejét jelenti. S ha rábukkannak, meg kell teremteniük a feltételeket ahhoz, hogy ez az értékes mag virágozzon szárba szökkenhesen.” Megszívlelendők Ágoston György mondatai is: „...csak a gyermekeket okosan szerető, igényes, magas követelményeket támasztó szülők nevelőmunkája lehet eredményes. Maguk a gyermekek azokra a nevelőkre emlékeznek vissza a legnagyobb szeretettel és hálával, akik emberi melegséggel közelnek hozzájuk, megértést tanúsítottak irántuk, s ugyanakkor igényesek, szigorúak, követelők is voltak.” A marxista pedagógia is arra ösztönzi a pedagógust és a szülőt, hogy szeresse a gyermekeket és mindig tettezze fel benne a szépet és a jót. Az az elve, hogy a gyermeki „rossz tulajdonságok” a kedvezőtlen környezet és rossz nevelés következményei.

A legrosszabb gyermekben is fel tudjuk ébreszteni a törekvést, hogy jobb erősebb, tökéletesebb legyen, ha megleljük benne a meglevő jót és arra támaszkodunk. Amelyik szülő csak panaszkodni tud a gyermekére, az magában is keresse a hibát...

Szeretetet pénzért

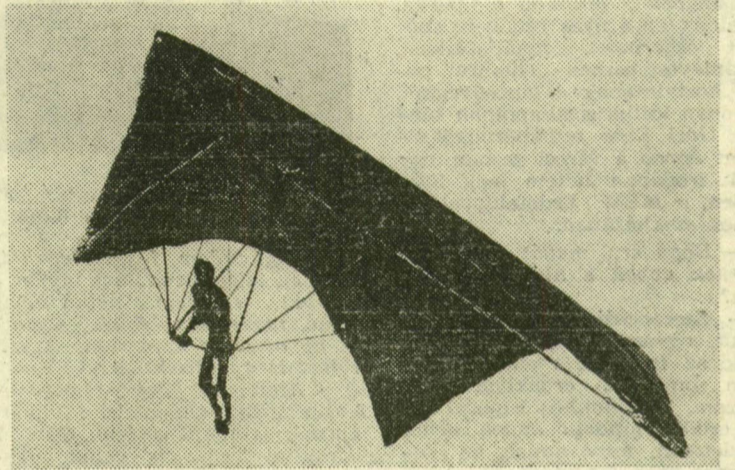
Számtalan felvetett gondolattal lehetne még ezt az írást gazdagítani. Látni kell azonban azt is, hogy a különböző gazdasági és kulturális színvonalon élő emberek nem tudnak ma még a gyermekek kibontakoztatásához azonos feltételeket teremteni. S az sem kétséges, hogy a társadalom anyagi viszonyai is döntően befolyásolják a közélet és a magánélet egész szféráját. Jó volna, ha szociálpolitikai téren is előbbre tudnánk lépni. Ugyanakkor elgondolkodtató, hogy az időben, mikor nálunk gazdasági és politikai létbiztonság van, csökkent a gyermekvállalások száma, nőtt az elválások aránya, a csonkacsaládok száma, ami arra enged következtetni, hogy a körülmények jobban fejlődtek, mint a témánkkal kapcsolatos szemlélet. Epp ezért úgy érezzük, hogy nemcsak az oktatásról, hanem a szülők neveléséről is beszélni kell. Némileg megdöbbenő, hogy a szülői szerep minden előképzettség, felkészültség nélkül vállalkozhatnak emberek. A helyes anyai és szülői magatartás ugyanis nemcsak született adottság, azt tanulni is kell. Ennek hiányában fordul elő ugyancsak gyakran, hogy a szülői nevelésben általában több a büntetés, a szidás és a fenyegetés, mint a dicséret. Olyan esettel is találkozunk, hogy a szülők testileg-lelkileg annyira megkárosították gyermeküket, hogy intézeti elhelyezés vált szükségessé. Terjed az a nézet is, hogy a nevelés dolga az iskoláé, és a felelősség is a pedagógusok vállát terheli. Ujabbban gyakran találkozunk olyan esetekkel is, amikor a szülők a gyermekükkel való együttélés, a szeretet és a törődés hiányát felszínes komolytalansággal, pénzzel és ajándékokkal akarják megvásárolni, holott a szeretetet, a bizalmat és a gondos, megértő családi bánásmódot nem pótolhatja semmi...

Lehetséges, hogy az ilyen, és ehhez hasonló problémák láttán írta az egyik pedagógiai lapunk munkatársa a következőt: „Megcsappant a szülői házbán a szeretet, és vele együtt megfogvatkozott a türelem. A szeretet hiánycikk lett, amelyért majd később nagy árat kell fizetnie a társadalomnak.”

BÁNFALVI JÓZSEF

Fenyvesi Félix Lajos

A sárkányrepülő

Mint hatalmas szárnyú piros-kék egzotikus madár, lesuhan a meredek hegyoldalból a hajnali sugárzásban. Röpteti deltaszárnya völgyeken át, földutak fölött, mely kajibák, ritkás fák közt távol városba vezet. Ölelik, emelik, sodorják szél-cserzette vásznát a meleg áramlatok.

Már a sasnál is magasabban száll, hullámok hátán az örvényes magasban; recseg, ropog a törékeny szerkezet, és a zúgó erdő után kitarul a táj végtelen nyugalma: eggyé-olvad a tiszta csöndben a rét, az ösvény, a falu fehér házai, a forráshoz vízért siető lány éneke.

Úzi tovább a mámoros érzés, ahogy írja táguló köreit a levegő lapjaira; olykor úgy érzi: idefönt nem lesz éjszaka, a Földet itthagyja, vissza se tér. De később hasadt barlang elé megrézkedik a messzi vándor. Csapzottan, fáradtan. S boldogan, mint a rendíthetetlen, bátor győztesek.

S holnapután másodszor is az égbe emelkedik majd. Aztán újból és újból. Suhan felhőkön által ragyogó vitorla-szárnyain Leonardo megálmodott repülő-embere, míg egy szép napon vállain meghozza a télidőt, minden hóhullásban ázik. Őrzi szívébe zárva az égi utak emlékét.

* A szobrot Klígl Sándor készítette.

90 éve született Derkovits Gyula

Derkovits Gyula életműve a most lenne 90 éves. 1894. április 13-án született Szombathelyen. Apja 13 éves korában elhunyt. A magyar szocialista művészet megalapítója és a realista művészet úttörője.

után segédként dolgozott, közben szüntelenül rajzolt, festett. Vonzódott a tárgyakhoz, színekhez, hangulatokhoz. Alkotói tevékenysége körülbelül 1918-as és 1919-es években kezdődik, de csak a 20-as évek közepén érik művésze. Munkássága három korszakra bontható: mitológikusra expresszionistára és realistára. A lényeges eltérések ellenére is ez a három periódus szerves egységet alkotott művészetében.

Derkovits festészetére sorsdöntő hatású volt az 1919-es forradalom. Az ellenforradalmi terror elől 1923-ban Bécsbe emigrált, csak 1926-ban tért vissza Magyarországra. Ebben az időszakban készült a Dózsa-fametszetsorozat, amellyel megteremtette a modern magyar fametszés művészetét. Az 1930-34-es esztendőben a gazdasági válság, az erőteljes faszalódás tragikus élményei, értékrendszerét, világképét tovább formálták, megerősítették a szocialista elkötelezettségét. Művészetét mindvégig társadalmi központúság, forradalmi agitativitás jellemezte. Mindössze 39 évet élt szegénységben, nyomorban, de meg nem alkuvó, kétértelműséget nem ismerő festészetét megmaradt az utókornak.